

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudce JUDr. Ivo Pospíšila a soudkyně Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **S. K.**, zastoupena JUDr. Tomášem Pezlem, advokátem se sídlem Barrandova 1920/7, Praha 4, proti žalované: **Univerzita Karlova**, se sídlem Ovocný Trh 560/5, Praha 1- Staré Město, o žalobě proti rozhodnutí rektora žalované ze dne 22. 11. 2015, č. j. UKRUK/2428/2015, o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. 6. 2019, č. j. 8 A 23/2016 - 142,

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 6. 2019, č. j. 8 A 23/2016 - 142, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Předcházející řízení

[1] Rozhodnutím ze dne 22. 11. 2015 č. j. UKRUK/2428/2015 (dále jen „napadené rozhodnutí“), rektor žalované zamítl žádost žalobkyně o přezkoumání rozhodnutí děkanky Filozofické fakulty ze dne 22. 12. 2014, č. j. 2014UKFF07461, kterým bylo žalobkyni ukončeno studium pro nesplnění požadavků vyplývajících ze studijního programu podle Studijního a zkušebního řádu, neboť řádně neukončila studium (neobhájila disertační práci) do konce maximální doby studia. Obhajoba disertační práce se poprvé konala dne 24. 9. 2013 s výsledkem „neprospěla“ a děkan rozhodl o ukončení studia z důvodu řádného neukončení studia do konce maximální doby studia. Nicméně rektor žalované rozhodnutím ze dne 12. 5. 2014 zrušil rozhodnutí o ukončení studia a rozhodl o neplatnosti obhajoby disertační práce. Poté dne 23. 9. 2014 proběhla nová obhajoba, a to s výsledkem „neprospěla“.

[2] Žalobkyně brojila proti napadenému rozhodnutí u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“). Rozsudkem ze dne 25. 4. 2017, č. j. 8 A 23/2016 - 43 (dále jen „první zrušující rozsudek“), městský soud žalobě vyhověl, rozhodnutí rektora žalované zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. Soud se zaměřil na otázku spravedlivého procesu, tj. správnosti a zákonnosti průběhu obhajoby disertační práce žalobkyně, a shledal v něm několik závad.

[3] Nejvyšší správní soud se však s prvním zrušujícím rozsudkem neztotožnil a neshledal v postupu žalované pochybení, která jí vytýkal městský soud. Proto rozsudkem ze dne 31. 1. 2018, č. j. 6 As 166/2017 – 83, Nejvyšší správní soud první zrušující rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[4] Městský soud rozsudkem ze dne 24. 5. 2018, č. j. 8 A 23/2016 – 91 (dále jen „druhý zrušující rozsudek“), rozhodnutí rektora žalované opět zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. Byť byly jednotlivé kroky v souladu s právními předpisy, ve svém důsledku shledal proces při obhajobě disertační práce žalobkyně neférovým a nerespektujícím zásady dobré správy. Rozsudkem ze dne 6. 3. 2019, č. j. 6 As 251/2018 – 42, Nejvyšší správní soud zrušil i druhý zrušující rozsudek a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení, neboť se neztotožnil s městským soudem, že bylo porušeno právo na spravedlivý proces žalobkyně, přestože se žalovaná nedopustila žádného konkrétního porušení právních předpisů. Nadto městský soud nerespektoval předchozí právní názor Nejvyššího správního soudu.

[5] Rozsudkem označeným v záhlaví (dále jen „napadený rozsudek“), městský soud napadené rozhodnutí opět zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. Městský soud uvedl, že zkoumal vady, k nimž musel přihlídnout z úřední povinnosti (konkrétně se zabýval obsazením komise) a dospěl k závěru, že rozhodnutí musí být zrušeno pro podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, které mohlo mít za následek nesprávné rozhodnutí o věci samé. Upozornil, že pokud zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (dále jen „zákon o vysokých školách“), nestanoví něco jiného, postupuje se subsidiárně podle zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), což podpořil odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2014, č. j. 6 As 191/2014 – 22.

[6] Podle městského soudu byla zkušební komise nesprávně obsazena, neboť zasedala podruhé, a to nikoliv jako komise působící při opakování obhajoby po doplnění a přepracování disertační práce, ale poté, co byla první obhajoba prohlášena za neplatnou na základě přezkumného řízení. Tato konkrétní situace však není ve Studijním a zkušebním řádu Univerzity Karlovy (dále jen „zkušební řád UK“) nijak upravena. Podle městského soudu je proto třeba řídit se obecnými právními principy a úpravou nejbližší podobnou. Odkázal na zásady činnosti správních orgánů dle správního řádu a poté jako nejbližší podobnou úpravu aplikoval § 69 odst. 9 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) [dále jen „školský zákon“], o přezkoušení žáka střední školy z důvodu pochybností zákonného zástupce o správnosti hodnocení v pololetí či na konci školního roku. Obdobně se přezkušují i žáci základních škol. Městský soud proto na základě argumentu *a minori ad maius* konstatoval, že totéž musí platit u přezkoušení studenta vysoké školy. Členové komise rozhodující při první obhajobě již měli utvořen k obhajobě určitý vztah, neboť už si na práci žalobkyně vytvořili nějaký názor, a museli se opětovně sejit z důvodu napadení průběhu obhajoby ze strany žalobkyně. Již pro tento samotný vztah lze pochybovat o jejich nepodjatosti (i když je jejich jednání přirozené a lidské). To, že vztah nebyl pozitivní, lze dovodit i z toho, že byl vyměněn pouze oponent, jehož závěry byly pro žalobkyni veskrze příznivé. Tato skutečnost těžko svědčí o objektivitě komise. Rozhodování komise ve stejném složení je proto v rozporu s ustanoveními školského zákona. O nové obhajobě měla rozhodovat nová komise, aby bylo zajištěno právo žalobkyně na spravedlivý a nestranný proces, resp. nestranné hodnocení schopností žalobkyně.

II. Obsah kasační stížnosti a další podání účastníků řízení

[7] Žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) napadla v záhlaví označený rozsudek městského soudu kasační stížností. Po rekapitulaci předchozích soudních řízení a napadeného rozsudku uvedla, že rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2014, č. j. 6 As 191/2014 – 22, nelze vykládat tak široce, jak to učinil městský soud, neboť z něj vyplývá subsidiární použití správního řádu na rozhodování podle zákona o vysokých školách toliko pro oblast doručování. Stěžovatelka nesouhlasí s názorem, že obhajoba je jiným správním úkonem, který byl podkladem pro vydání správního rozhodnutí, neboť obhajoba disertační práce je součástí studia, nikoliv správním řízením, a řídí se dle § 62 odst. 1 písm. c) zákona o vysokých školách podmínkami studijního programu a zkušebním řádem.

[8] Stěžovatelka nesouhlasí se závěry městského soudu, dle kterých za použití analogie mají být na opakování obhajoby disertační práce poté, co byla původní prohlášena za neplatnou, aplikována ustanovení školského zákona o přezkoušení žáka střední školy. Druhá obhajoba po zneplatnění prvního termínu z důvodu procesního pochybení rozhodně není obdobnou situací jako přezkoušení žáka střední či základní školy poté, co má jeho zákonný zástupce pochybnosti o správnosti hodnocení žáka na konci pololetí či školního roku. Přezkoušení, které lze chápat jako prověření, přešetření či přezkoumání výsledků vzdělání žáků, je odlišné, neboť má jiný cíl než konání druhé obhajoby, kterým není přezkoušení výsledku vzdělání žalobkyně či obhajoby, ale náprava pochybení ze strany stěžovatelky, jak bylo popsáno v rozhodnutí rektora ze dne 12. 5. 2014. Proto v tomto rozhodnutí bylo jasné uvedeno, že členové komise i oponenti mohou být ve stejném složení. Výměnu jednoho oponenta stěžovatelka řádně zdůvodnila. Upozorňuje, že z kapacitních důvodů je často velmi složité zajistit personální obsazení komisí, natož jmenovat pro jeden obor zcela personálně odlišné komise. Ačkoliv daná konkrétní situace (nová obhajoba po prohlášení první za neplatnou) není ve zkušebním řádu UK výslovně upravena, nezakládá to povinnost řídit se úpravou obsaženou ve školském zákoně, neboť vlastní vnitřní předpisy pro danou situaci řešení mají – prohlášením obhajoby disertační práce za neplatnou se na ni hledí, jako by nikdy neproběhla a celý proces běží znovu dle vnitřních předpisů stěžovatelky. Aplikace jiných právních předpisů je tak nadbytečná. Zejména proto, že v předcházejících rozhodnutích pro městský soud tento stav problematický nebyl, je jeho výklad zákona nepřipustný. Městský soud opakovaně argumentuje chybným obsazením komise pro obhajobu, avšak oproti předchozím rozhodnutím z důvodů, které předtím neshledal.

[9] Úvahy městského soudu o podjatosti členů komise považuje stěžovatelka za zcela mylné. V rozhodnutí není uveden jediný důkaz svědčící o jejich podjatosti a obhajoba disertační práce není správním řízením, přičemž členové zkušební komise nejsou v postavení úředních osob. Pokud by stěžovatelka na argumentaci soudu přistoupila, museli by být členové komise ovlivnění i pozitivním posudkem oponenta prof. P., který práci žalobkyně doporučoval k obhajobě. Stejně tak by mohla stěžovatelka *ad absurdum* uvažovat, zda nejsou podjatí členové senátu městského soudu, který má stále stejného předsedu, přičemž stěžovatelka opakovaně napadá jeho rozsudky, avšak předseda senátu si již mohl vytvořit nějaký názor k projednávané věci a o stěžovatelce (což je přirozené a lidské).

[10] Postup městského soudu, který je v rozporu se zásadou právní jistoty, odmítá stěžovatelka přijmout, neboť dodržela požadavky stanovené právními předpisy i svými vnitřními předpisy, a legitimně tak očekává, že její jednání bude posouzeno jako souladné s právem. Právní úprava je jednoznačná a nepřipouští žádný účelový výklad. Stěžovatelka postupovala v souladu se zákonem o vysokých školách a soud žalobě vyhověl proto, že nepostupovala dle školského zákona. Městský soud opakovaně hledá zcela absurdní důvody, pro něž by vyslovil nezákonnost napadeného rozhodnutí. Jeho prohlášení o respektování závazného právního názoru Nejvyššího správního soudu jsou dle stěžovatelky účelová. Dále se vůbec nevypořádal s tvrzeními

stěžovatelky a napadené rozhodnutí zrušil, aniž by prokázal porušení zákona či vnitřních předpisů.

[11] Stěžovatelka dává závěrem Nejvyššímu správnímu soudu ke zvážení, aby zvolil kroky *ke zastavení tohoto „seriálového“ rozhodování* městského soudu, případně i přikázal věc jinému soudu dle § 9 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Shledává zde totiž snahu hledat nové a nové důvody pro zrušení napadeného rozhodnutí, neboť postup senátu městského soudu, jemuž vždy předsedal JUDr. Slavomír Novák, působí jako zaujatý, byť stěžovatelka nemá žádný tomu nasvědčující důkaz. Poukazuje však na skutečnost, že soud kromě shora uvedeného opakovaně komolí název stěžovatelky, ve věci rozhoduje rychle a žalobu rekapituluje obsáhle, zatímco vyjádření stěžovatelky stručně.

[12] Žalobkyně ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že postup stěžovatelky považuje za rozporný s právem studenta na spravedlivý proces (resp. spravedlivý průběh zkoušky), což stěžovatelka sama potvrzuje svým tvrzením, že cílem nové obhajoby nebylo přezkoušení výsledku vzdělání žalobkyně a obhajoby, ale náprava procesního pochybení. Z toho však plyne, že žalobkyně neměla reálnou šanci při druhé obhajobě uspět. I když původní obhajobu s negativním výsledkem prohlásila stěžovatelka za neplatnou, v podstatě považovala výsledek za daný. Žalobkyně od počátku tvrdí, že výsledek byl dán již před obhajobou, která měla sloužit pouze k jeho formálnímu stvrzení, a napadené rozhodnutí tento výsledek pouze formalisticky potvrdilo.

[13] Zkouška je procesem, který je realizován jako výkon veřejné správy, a v rámci přezkumu musí být zhodnoceno, zda došlo k naplnění požadavků zákona a vnitřních předpisů po stránce formální i materiální. Předmětem sporu nejsou jednotlivá porušení právních předpisů, ale tvrzení, že stěžovatelka od počátku postupovala tak, aby obhajoba proběhla znovu se stejným výsledkem. To neodporuje formálním požadavkům, nýbrž materiálním. Do očí bijící je zde pak výměna pouze jednoho oponenta a argumentace stěžovatelky, že šlo o autonomii rozhodnutí, je alibistická. Rozhodnutí rektora ze dne 12. 5. 2014 nabídlo dvě možná řešení – buď opakovat celou obhajobu za použití stávajících posudků, nebo ji provést celou znovu od počátku. Nicméně v daném případě byl vyměněn pouze jeden oponent bez jakéhokoliv odůvodnění. To demonstruje účelovost postupu stěžovatelky. I neúčast externího člena komise při obhajobě (jakkoliv Nejvyšší správní soud konstatoval, že neměla vliv na výsledek obhajoby) je materiálně vadným postupem. Obzvláště když se omluvil záhy po svém jmenování, a mohl tak být nahrazen. Stěžovatelce bylo svěřeno rozhodovat o právech a povinnostech a nemůže se omlouvat nedostatkem personálního zajištění.

[14] Stěžovatelka stále pouze odkazuje na vnitřní přepisy a dokonce tvrdí nepravdivé skutečnosti, které se v soudním spise nenalézají. Podle žalobkyně se městský soud v napadeném rozsudku, již třetím ve věci, tentokrát zaměřil na samotnou podstatu práva studenta na spravedlivý proces a postavil jej na jasném skutkovém stavu a logické argumentaci. Definoval i obsah práva na řádnou zkoušku co do povinnosti vytvořit k tomu řádné podmínky. I stěžovatelka navíc tvrdí, že opakování obhajoby není ve zkušebním řádu UK nijak řešeno. Pak však musí nastoupit obecné principy ovládající jakýkoliv proces týkající se práv a povinností jednotlivce. To stěžovatelka nedodržela. Postupovala mechanicky a formalisticky, aniž by dodržela práva žalobkyně. Analogie použitá městským soudem vychází z toho, že v jiných předpisech příslušná pravidla obsažena jsou, a to v oblasti práva školského. Zde je zohledněno specifické postavení školy při rozhodování o právech a povinnostech jednotlivce, a je proto na místě aplikovat při obhajobě disertační práce principy ovládající takové rozhodování. Napadený rozsudek tak chrání základní práva žalobkyně a používá ústavně konformní výklad.

[15] Stěžovatelka reagovala na vyjádření žalobkyně replikou ze dne 28. 8. 2019. V ní se předně ohradila proti interpretaci argumentace obsažené v kasační stížnosti žalobkyně tak, že stěžovatelka potvrdila předem daný výsledek obhajoby, neboť jejím jediným cílem bylo odstranit procesní pochybení, nikoliv umožnit řádné přezkoušení žalobkyně. Stěžovatelka totiž v kasační stížnosti pouze reagovala na nepochopitelnou aplikaci školského zákona a jeho pojmů ve vysokoškolském prostředí. Nijak však nepotvrdila, že by výsledek obhajoby považovala za předem daný, nýbrž tvrdila, že se snažila napravit procesní pochybení. Tvzení žalobkyně o předem daném výsledku obhajoby jsou spekulativní a nepodložená žádnými důkazy. Stěžovatelka souhlasí, že žalobkyně má právo na řádný proces u zkoušky, proto žalobkyni vyhověla a opakovala obhajobu tak, aby byly naplněny formální i materiální požadavky zákona i vnitřních předpisů univerzity i fakulty. Žalobkyně sice deklaruje, že respektuje samosprávu vysoké školy, ale zároveň zpochybňuje rozhodnutí stěžovatelky ve věci určení členů komise a ustanovení oponentů.

[16] Z rozhodnutí rektora ze dne 12. 5. 2014 nevyplývají dvě možná řešení pro konání opakované obhajoby – buď použít stávající posudky, nebo opakovat celou obhajobu znovu – jak uvádí žalobkyně. Stěžovatelka poukazuje na obsah rozhodnutí rektora, z něhož alternativa těchto dvou řešení neplyne. Rektor v něm ukládá fakultě, jaká opatření má učinit k nápravě vadného procesu, který se má řídit podmínkami studijního programu a zkušebním řádem. Rozhodnými jsou § 47 zákona o vysokých školách a studijní a zkušební řád UK, což bylo při nové obhajobě splněno. Konečně stěžovatelka odmítá názor městského soudu týkající se analogické aplikace školského zákona, neboť měla postupovat podle svých vnitřních předpisů. Nejedná se tak o ochranu práv žalobkyně, ale rozhodnutí v rozporu se zásadami soudního rozhodování.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[17] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou. Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[18] Kasační stížnost je důvodná.

[19] Městský soud uvedl, že přihlédl z moci úřední k vadě mající vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí, což zdůvodnil odkazem na § 76 odst. 1 s. ř. s. Z tohoto ustanovení ovšem nevyplývá, k jakým vadám soud přihlíží z moci úřední, nýbrž kdy může rozhodnutí správního orgánu zrušit i bez nařízení ústního jednání. Městský soud tedy pouze konstatoval existenci podstatné vady řízení, která mohla mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí, aniž by vysvětlil, proč k ní přihlížel *ex officio* (z moci úřední). Z usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009 – 84, publikovaného pod č. 2288/2011 Sb. NSS, přitom vyplývá, že soud může přihlížet z moci úřední k vadám řízení pouze tehdy, pokud vady brání přezkumu rozhodnutí v mezích žalobních bodů, jinak by dispoziční zásada, která ovládá řízení před správními soudy, ztrácela smysl.

[20] Nejvyšší správní soud tak konstatuje, že městský soud nemohl k vadě řízení spočívající v nesprávném obsazení komise pro obhajobu disertační práce přihlížet *ex officio*, pokud by žalobkyně tuto vadu v žalobě nenamítala. Nicméně v daném případě žalobkyně rozporovala též postup stěžovatelky, která pro novou obhajobu vyměnila pouze jednoho oponenta. Namítala, že komise měla zůstat buď ve stejném složení včetně oponentů, nebo měla být jmenována úplně nová komise a noví oponenti. Byť tento závěr založila na odlišných argumentech než městský soud v napadeném rozsudku, nelze městskému soudu vytýkat, že porušil dispoziční zásadu,

přestože se mylně domníval, že k vytýkané vadě mohl přihlédnout z moci úřední. Jeho závěry však ani věcně neobstojí.

[21] Nejvyšší správní soud musí stěžovatelce přisvědčit, že způsob, jakým městský soud analogicky vztáhl na jmenování členů komise pro obhajobu disertační práce pravidla pro přezkoušení žáka střední či základní školy vyplývající ze školského zákona, je nepřipustný a jedná se o nesprávné posouzení právní otázky. Odůvodnění napadeného rozsudku je v tomto rozsahu i na hranici srozumitelnosti, neboť městský soud nejdříve obsáhle vysvětluje, že na rozhodování o právech a povinnostech studenta se subsidiárně použije úprava obsažená ve správním řádu, aby vzápětí na postup při jmenování členů komise analogicky vztáhl školský zákon. Nadto je tato výkladová metoda použita nesprávně, jak bude uvedeno dále. Zákon o vysokých školách přímo stanoví, že pokud tento zákon neobsahuje odpovídající pravidla postupu, použije se správní řád. Je tedy překvapující, že městský soud použil analogicky školský zákon, a to na základě zcela nepřipadného srovnání.

[22] Nejvyšší správní soud sdílí názor stěžovatelky, že situace, kdy se má konat nová obhajoba disertační práce po prohlášení první obhajoby za neplatnou, není srovnatelná se situací, kdy dochází k přezkoušení žáka základní či střední školy proto, že jeho zákonný zástupce pochybuje o správnosti hodnocení v pololetí či na konci školního roku. Opakování obhajoby slouží k zajištění možnosti obhajovat disertační práci v rámci bezvadného a férového procesu, nikoliv k revizi hodnocení doktoranda, zatímco při přezkoušení žáků základních a vysokých škol je cílem tohoto institutu právě přezkoumání výsledku studia. Jelikož při přezkumu obhajoby disertační práce a na ni navazujícího rozhodnutí není přezkoumáváno hodnocení znalostí doktoranda a jeho práce, ale pouze řádnost daného procesu, je analogická aplikace ustanovení školského zákona zcela nemístná. Stěžovatelce lze taktéž zcela přisvědčit, že pokud v rámci této kasační námitky poukazovala na cíl opakování obhajoby, nijak tím nepotvrdila domněnku žalobkyně, že výsledek obhajoby byl předem daný a že stěžovatelka od počátku účelově mířila k tomu, aby žalobkyně práci opět neobhájila. Pouze argumentovala, že s ohledem na cíl obou dotčených institutů není správná analogická aplikace pravidel pro přezkoušení žáka základní či střední školy dle školského zákona, s čímž se Nejvyšší správní soud ztotožnil, jak je uvedeno shora.

[23] Stěžovatelka správně dovozuje, že při jmenování členů komise pro obhajobu disertační práce poté, co byla první obhajoba prohlášena za neplatnou, se postupuje stejně jako v případě konání první obhajoby. Byť studijní a zkušební řád UK výslovně nestanoví, jak se má postupovat v tomto případě, je zcela logické, že při absenci zvláštní úpravy pro takto specifickou situaci, se použije stejná úprava jako pro konání každé jiné řádné obhajoby. Pokud má být konána obhajoba znovu, protože první byla zatížena procesní vadou, pro niž byla zneplatněna, jedná se v podstatě o obhajobu řádnou. Je tudíž zcela absurdní hledat analogickou úpravu pro zvláštní situaci, jak to učinil městský soud. Není běžné, a ani žádoucí, aby procesní předpisy obsahovaly kazuistickou úpravu všech možných alternativ. Obsahuje-li studijní a zkušební řád UK úpravu postupu při jmenování zkušební komise, lze jen stěží hledat rozumný důvod, proč městský soud lpí na speciální úpravě pro obhajobu konanou znovu po prohlášení první za neplatnou.

[24] Nejvyšší správní soud naopak nesouhlasí se stěžovatelkou, že na postupy při zkoušení studentů vysokých škol nemají být vůbec aplikována obecná pravidla správního řízení a že subsidiární použití správního řádu není tak široké, jak dovozuje městský soud. Z judikatury Nejvyššího správního soudu (konkrétně odkazovaného rozsudku ze dne 30. 9. 2014, č. j. 6 As 191/2014 – 22) jednoznačně vyplývá, že při rozhodování o právech a povinnostech studenta je třeba použít subsidiárně správní řád, vyjma ustanovení o průběhu řízení v prvním stupni a dokazování. Není pravdou, že se odkazovaný rozsudek vztahuje pouze na doručování.

Naopak Nejvyšší správní soud uvedl, že úprava správního řádu se subsidiárně uplatní včetně doručování, nikoliv pouze při doručování. Nutno konstatovat, že postup při obhajobě závěrečné práce studenta musí rovněž podléhat základním pravidlům správního řízení, neboť navazující rozhodnutí o vyloučení studenta ze studia (pokud svou práci úspěšně neobhájí) vychází téměř výhradně z výsledku obhajoby, a přijetím názoru stěžovatelky by došlo k „vyprázdnění“ povinnosti postupovat podpůrně podle správního řádu. Je přitom zcela logické a žádoucí, aby se i na členy zkušební komise subsidiárně vztahovala např. pravidla o podjatosti úředních osob, byť se o úřední osoby nejedná. Pokud by skutečně existoval objektivní důvod podjatosti některého člena komise a tento člen přesto v komisi při obhajobě zasedal, pak by došlo k porušení práva studenta na férový proces. Námitka studenta by nemohla být bez dalšího odmítnuta s tím, že zkoušky nepodléhají pravidlům správního řádu.

[25] Nicméně s důvody podjatosti, které v návaznosti na závěr, že měla být jmenována zcela nová komise, shledal městský soud, nelze souhlasit. Podle městského soudu pochybnosti o nepodjatosti vyplývají ze skutečnosti, že členové komise byli přítomni první obhajobě žalobkyně a učinili si již názor na její práci. Dále pak o neobjektivitě členů komise má svědčit to, že došlo k výměně pouze jednoho oponenta, jehož posudek byl veskrze pozitivní. Takové úvahy jsou však nesprávné a navíc tím městský soud opětovně nerespektoval závazný právní názor Nejvyššího správního soudu.

[26] Městský soud uvádí, že použil subsidiárně správní řád. Ten však v případě zrušení rozhodnutí správního orgánu nestanoví povinnost, aby o věci znovu rozhodovaly zcela jiné úřední osoby, a naopak se řízení vrací do předchozí fáze, jakoby rozhodnutí vydáno nebylo, a správní orgán činí kroky k odstranění vytykaných pochybení. Kromě toho důvod podjatosti úředních osob nelze vyvozovat z jejich postupu a rozhodování ve věci. Stěžovatelka pak trefně poznamenává, že stejnou logikou by museli být považováni za podjaté soudci rozhodující o žalobě v případě, že Nejvyšší správní soud zruší rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátí k dalšímu řízení, neboť věc se vrací stejnému senátu (pokud možno v původním obsazení) a soudci si již také jednou učinili názor na věc. Takové závěry je však třeba odmítnout jako zcela absurdní.

[27] Vyvozuje-li městský soud neobjektivitu členů komise z výměny jednoho oponenta, jedná se o neodůvodněné spekulace, které učinil v rozporu s názorem Nejvyššího správního soudu vyjádřeným v rozsudku ze dne 6. 3. 2019, č. j. 6 As 251/2018 – 42. V tomto rozsudku se výslovně uvádí, že „[p]okud byl před druhou obhajobou vyměněn oponent prof. P. za dr. H., byl tento postup zdůvodněn objektivní skutečností – podle komise má dr. H. na rozdíl od prof. P. příslušnou specializaci k tomu, aby po odborné stránce dostatečně zhodnotila práci žalobkyně. Nelze tedy přisvědčit tvrzením městského soudu, že k výměně došlo bez zřejmých věcných důvodů, a že tedy byla svévolná. (...) Objektivně však z ničeho neplyne, že by zde existoval zájem stěžovatelky (či členů komise pro obhajobu disertační práce), aby žalobkyně úspěšně neobhájila svou práci. Nejvyššímu správnímu soudu není zřejmé, proč by tomu tak mělo být a proč by od počátku měl být proces obhajoby připravován tak, aby žalobkyně svou práci nemohla úspěšně obhájit. Nutno dodat, že při jmenování jiného oponenta (dr. H.) nemohlo být zřejmé, jaký bude jeho posudek. Proto nelze činit přímou souvislost mezi výměnou doporučujícího posudku za nedoporučující“. Jestliže tedy městský soud z výměny jednoho oponenta opět vyvozuje pochybnosti o objektivním hodnocení práce žalobkyně, potažmo o spravedlivém a nestranném procesu při obhajobě disertační práce, činí tak v rozporu s výslovným příkazem obsaženým v § 110 odst. 4 s. ř. s.

[28] Nejvyšší správní soud musí stěžovatelce přisvědčit i v tom, že z rozhodnutí rektora ze dne 12. 5. 2014 nevyplývají pouze dvě možné alternativy pro jmenování členů komise a oponentů - buď nechat komisi stejnou a použít stejné posudky oponentů, nebo opakovat celou obhajobu a jmenovat úplně novou komisi – jak se domnívá žalobkyně. I městský soud v prvním zrušujícím

rozsudku uvedl, že bylo na úvaze fakulty, zda jmenuje nové oponenty, či nikoli. Skutečnost, že byl obměněn jeden, sice „*může z určitého úhlu pohledu vyvolávat pochybnosti, nicméně stalo se tak zcela v mezích jak předpisu, tj. Studijního a zkušebního řádu UK, tak i předchozího rozhodnutí rektora*“. Námitku žalobkyně, dle níž stěžovatelka nemohla vyměnit pouze jednoho oponenta (a měla tedy nechat komisi i posudky oponentů beze změny, nebo jmenovat úplně jinou komisi), tudíž neshledal městský soud v prvním zrušujícím rozsudku důvodnou.

[29] Poté, co Nejvyšší správní soud dvakrát zrušil rozsudky městského soudu ke kasační stížnosti žalované (která z logiky věci nerozporovala rozsudky městského soudu v rozsahu, v němž byla žaloba shledána nedůvodnou), městský soud zcela nepřipustně a v rozporu s právní jistotou účastníků řízení revidoval své původní závěry a bez jakéhokoliv opodstatnění shledal důvodnými žalobní námitky, jimž původně nepřisvědčil. I z tohoto důvodu je napadený rozsudek nezákonný. Městský soud nesmí svévolně měnit vlastní posouzení věci a nově shledat důvodnými námitky, které považoval za nedůvodné, aniž by je přehodnotil Nejvyšší správní soud. Jinými slovy, v části, v níž žalobu již jednou shledal nedůvodnou, nemá prostor pro změnu názoru, pokud k tomu nebyl zavázán Nejvyšším správním soudem, a v části, v níž shledal žalobu důvodnou, ale Nejvyšší správní soud na to vyjádřil odlišný názor, nemůže žalobě znovu vyhovět.

[30] Opakované nerespektování závazného právního názoru Nejvyššího správního soudu a nepřipustné přehodnocení vlastních závěrů považuje Nejvyšší správní soud za alarmující. Takové jednání rozhodujícího senátu městského soudu jistě nepřispívá k důvěře účastníků řízení v soudní rozhodování. Incidenční závaznost soudních rozhodnutí a hierarchie soudního rozhodování v rámci opravných prostředků je jednou ze základních komponent práva na spravedlivý proces (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 1. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 37/03, a ze dne 26. 1. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 15/14). Městský soud se svým počínáním v této věci již opakovaně těmito základními zásadám zpronevěřil a navíc zcela zbytečně prodlužuje řízení před správními soudy a účastníkům řízení zvyšuje náklady, které v souvislosti s tímto řízením musejí vynaložit. Nicméně ani jedna z těchto závažných skutečností nezakládá důvod podjatosti, jak naznačuje stěžovatelka.

[31] Nejvyšší správní soud nemůže v daném případě zvažovat postup podle § 9 odst. 2 s. ř. s., neboť jde o delegaci věci jinému krajskému soudu, nikoliv odejmutí věci rozhodujícímu senátu. Důvody uváděné stěžovatelkou nelze vztahovat na všechny soudce městského soudu, resp. vyvozovat z nich, že je vhodné postoupit věc soudu jinému. Zcela irelevantní jsou pak poukazy stěžovatelky na komolení jejího názvu a stručnost rekapitulace obsahu vyjádření k žalobě. To samo o sobě nemůže jakkoliv svědčit o zaujatosti rozhodujících soudců a být důvodem pro jejich vyloučení z rozhodování.

[32] K námitce stěžovatelky, dle které se městský soud nevypořádal s jejími tvrzeními, Nejvyšší správní soud uvádí, že již v rozsudku č. j. 6 As 251/2018 – 42 vysvětlil, že pomínutí argumentace strany žalované může mít vliv na přesvědčivost posouzení věci soudem, avšak samo o sobě nemůže být důvodem pro zrušení napadeného rozsudku (srov. též rozsudek ze dne 12. 11. 2009, č. j. 1 As 64/2009 – 153).

[33] Stejně tak k opakovaným poukazům žalobkyně na výměnu oponenta a neúčast externího člena komise při obhajobě a k domněnkám, že tyto skutečnosti svědčí o porušení práva studenta na spravedlivý proces, a že stěžovatelka postupovala mechanicky a účelově, odkazuje Nejvyšší správní soud na odůvodnění svého předchozího rozsudku v dané věci (č. j. 6 As 251/2018 – 42), v němž, stručně řečeno, konstatoval, že z ničeho objektivně nevyplývá, že by stěžovatelka směřovala k předem určenému cíli – aby žalobkyně práci neobhájila.

IV. Závěr a náklady řízení

[34] Z uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto napadený rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.), v němž je městský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). Nebude tedy sám přehodnocovat své původní závěry, ani opakovaně vyhledávat a stěžovatelce vytýkat procesní vady či porušení předpisů, které Nejvyšší správní soud vyhodnotil odlišně. Vzhledem k tomu, že se jedná již o v pořadí třetí zrušovací rozsudek Nejvyššího správního soudu v této věci, považuje tento soud za nutné explicitně uvést, že není dalšího prostoru k tomu, aby městský soud na základě uplatněných žalobních bodů a v nich uvedené argumentaci žalobkyně shledal jakékoliv procesní vady či neférovost procesu. Tyto námitky žalobkyně již byly komplexně vypořádány a vyvráceny buď v předchozích rozsudcích městského soudu, nebo v rozsudcích Nejvyššího správního soudu. Městský soud v dalším řízení rozhodne též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. září 2019

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu